

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Bocancea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterea actului administrativ individual favorabil

împotriva deciziei din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-203/23
NR. PIGD 2-21066535-01-3ra-20022023)*

Examinarea superficială a cauzei de către instanța de apel și motivarea insuficientă a hotărârii. Omisiunea de a analiza toate argumentele esențiale invocate de recurent în raport cu circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani: V. Chisiliță
Curtea de Apel Chișinău: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc

20 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 5 mai 2021 Igor Bocancea a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei CTAS Bălți nr.02/2020/67886, deciziei CNAS nr.B-72/21 din 19 februarie 2021 cu privire la cererea prealabilă, obligarea CNAS să efectueze modificarea datei de stabilire a pensiei recalculate, fixând-o din 1 mai 2015 și de a efectua achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu 1 mai 2015.

2. În motivarea acțiunii a invocat că, a activat în cadrul Poliției în perioada 1 septembrie 1992-1 mai 2015, iar în baza ordinului din 27 aprilie 2015 serviciul în Poliție precum și contractul individual de muncă au încetat, cu dreptul de a primi pensie pe linia MAI. Totodată, a fost întocmit calculul vechimii în muncă potrivit căruia, vechimea în serviciu (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei la 1 mai 2015 constituia 22 ani. Astfel, în temeiul calculului vechimii în muncă respectiv, i-a fost stabilită pensia pe linia MAI în proporție de 50 % din cuantumul soldei.

3. Menționa reclamantul că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, nr. 3-1031/19 din 30 septembrie 2019 a fost admisă cererea sa de chemare în judecată înaintată împotriva IGP al MAI și s-a obligat Inspectoratul General al Poliției să-i recalculeze vechimea în muncă cu avantaje pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Izolatorului de detenție provizorie al CP mun. Bălți, calculând două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

4. Relatează reclamantul că la 29 octombrie 2020 IP Bălți a eliberat certificatul nr. 24363 ce confirmă că, de facto, vechimea în muncă pentru stabilirea pensiei constituia 27 ani 01 luni și 23 zile, motiv pentru care a depus la CTAS Bălți o cerere privind recalcularea pensiei, însă prin deciziei CTAS Bălți nr.02/2020/67886 a fost stabilită pensia în cuantum de 65% din suma soldei, începând cu 1 decembrie 2020.

5. La 14 ianuarie 2021 reclamantul a expediat în adresa CNAS o cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea deciziei CTAS Bălți nr. 02/2020/67886 în partea stabilirii pensiei majorate din 1 decembrie 2020, modificarea datei de stabilire a pensiei majorate, fixând aceasta la 1 mai 2015, achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu 1 mai 2015, iar la 1 august 2019 a recepționat decizia CNAS nr.B-73/21 din 19 februarie 2021 cu privire la cererea prealabilă, prin care a fost informat că pensia urmează a fi recalculate din 1 decembrie 2019.

6. Indica reclamantul că în corespundere cu art. 1 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, organul cu atribuții de stabilire și calculare a pensiei reclamantului, care la data de 1 mai 2015 era MAI, care în mod eronat a stabilit că pensia urmează a fi calculată în mărime de 50 % din cuantumul soldei, or, această concluzie contravine normelor legale. Or, la data de 1 mai 2015 stagiul necesar pentru stabilirea pensiei era de 22 ani, iar de facto la data depunerii cererii de pensionare avea o vechime totală în serviciu de 27 ani, respectiv Ministerul Afacerilor Interne urma să calculeze și să stabilească pensia în proporție de 65 % din cuantumul soldei, iar dacă se scade din perioada totală de muncă perioada de 22 ani (vechimea în muncă necesară pentru stabilirea pensiei), atunci se primește o diferență de 5 ani, ce urmează a fi calculată cu 3 % pentru fiecare an din suma soldei.

7. Considera reclamantul că din vina organului cu atribuții de stabilire și calculare a pensiei, i-a fost stabilită o pensie în mărime de 50 %, deși urma să-i fie stabilită pensia în proporție de 65 % din suma soldei, situație ce a generat achitarea unei pensii mai mici începând cu 1 mai 2015 și până în prezent, iar CTAS Bălți urma să stabilească pensia mărită începând cu 1 mai 2015, astfel încât pârâta este obligată să modifice data de stabilire a pensiei în cuantum de 65 % din suma soldei, fixând aceasta la 1 mai 2015, precum și să efectueze achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia achitată pentru perioada anterioară începând cu 1 mai 2015.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 10 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Igor Bocancea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea recalculării mărimii pensiei și achitării diferenței pensiei recalculate. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți nr. 02/2020/67886 din 27

noiembrie 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-72/21 din 19 februarie 2021, în partea recalculării pensiei lui Igor Bocancea începând cu 1 decembrie 2019. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze mărimea pensiei pentru vechime în muncă și să achite diferența pensiei recalculate începând cu data stabilirii inițiale, 1 mai 2015.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 22 noiembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 10 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cerere de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

10. La 17 februarie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 10 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cerere de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, din 10 noiembrie 2021.

12. În motivarea soluției instanța de apel a stabilit că, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, corespund circumstanțelor de fapt.

13. A reținut art. 48, art. 49, art. 54 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, Completul Curții de Apel Chișinău a notat că, intimatul a dispus de dreptul la pensie pentru vechime în muncă reieșind din stagiul calculat cu avantaje din 1 mai 2015 și, respectiv, acesta dispunea de dreptul de a beneficia de o pensie în cuantum de 65% din soldă, eroarea admisă la determinarea inițială a cuantumului pensiei fiind generată de determinarea eronată de către angajator a vechimii în muncă realitate de fapt de către intimat.

14. A subliniat că, soluția primei instanțe referitoare la anularea deciziilor contestate ale apelantei și obligarea acesteia să recalculeze mărimea pensiei pentru vechime în muncă și să achite diferența pensiei recalculate începând

cu data stabilirii inițiale, 1 mai 2015, este justă și conformă exigențelor legale.

15. A apreciat ca fiind eronat argumentul apelantei referitor la faptul că norma invocată de instanțele de judecată ar fi inaplicabilă speței pe motiv că deciziile și calculele sale inițiale nu au fost anulate și nu s-a constatat vina sa în determinarea eronată a cuantumului pensiei, deoarece repunerea în drepturi a intimatului nu este determinată de anularea actelor emise anterior de apelantă, litigiul vizând suma ce depășește cuantumul pensiei stabilit anterior, iar în cazul dat fiind cert că anume autoritatea în care a activat intimatul a admis determinarea eronată a vechimii în muncă, fapt ce a generat, succesiv, subestimarea cuantumului pensiei intimatului.

16. A subliniat că, interpretarea oferită de apelantă este contrară nu doar exigențelor legale naționale, ci și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, deoarece aceasta generează o privare a intimatului de „bun”/pensie corespunzătoare drepturilor oferite de Lege.

17. Instanța de apel a reținut că apelanta nu a invocat nici un argument justificat ce ar combate soluția primei instanțe, inclusiv referitoare la obligarea efectuării recalculilor cuantumului pensiei și a datei din care aceasta urmează a fi achitată, fapt ce denotă, legalitatea hotărârii contestate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

18. La 19 octombrie 2022, Casa Națională de asigurări Sociale a depus cerere de recurs nemotivată împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii.

19. La 26 ianuarie 2023, Casa Națională de asigurări Sociale a depus cerere de recurs motivată împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată a cet. Igor Bocancea să fie respinsă ca neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

20. În susținerea recursului recurentul a indicat că, instanța de apel la examinarea cauzei a emis o decizie pripită nefiind studiate minuțios actele normative în vigoare, care reglementează obiectul litigiului.

21. Casa Națională de Asigurări Sociale consideră decizia instanței de apel ca fiind neîntemeiată, ce rezultă din aplicarea eronată a legii materiale aplicabile la caz, iar soluția una eronată.

22. Notează că, pensia pentru vechime în muncă a intimatului a fost stabilită de Ministerul Afacerilor Interne, la data de 1 mai 2015, în temeiul Legii nr.1544/1993, calculată în cuantum de 53% din suma soldei și o vechime în muncă totală de 23 ani.

23. La data de 4 noiembrie 2020, intimatul a depus cerere de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Bălți prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, anexând la cerere actele judecătorești prin care s-a dispus obligarea Inspectoratului General de Poliție să recalculeze vechimea în muncă, Certificatul nr. 24363 din 29 octombrie 2020 despre vechime în muncă eliberat de IP Bălți, alte documente care confirmă vechime în muncă.

24. Urmare cererii depuse, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Bălți a emis actul administrativ prin care s-a recalculat pensia pentru vechime în muncă în conformitate cu art. art. 51, 61 din Legea nr.1544/1993, în cuantum de 65% din suma soldei și o vechime în muncă de 27 ani 2 luni, cu achitarea diferenței la pensia recalculată începând cu data de 1 decembrie 2019.

25. Menționează că, în motivarea temeiniciei hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 10 noiembrie 2021, instanța de apel menționează că intimatul întrunește condițiile legale pentru recalcularea pensiei prevăzute la art. 54 din Legea nr. 1544/1993, respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să recalculeze și să achite diferența pensiei recalculate începând cu data stabilirii inițiale a pensiei din 1 mai 2015.

26. Subliniază că, apreciază critic și nemotivată soluția instanței de apel care în lipsa unui suport probatoriu concludent, argumente certe, a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să achite lui Igor Bocancea diferența pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioadă anterioară, începând cu 1 mai 2015, or, conform art. 51 alin. (2) al Legii nr. 1544/1993, este menționat expres că, recalcularea pensiilor pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei în care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.

27. Mai indică că, potrivit art. 61 alin. (1) a legii menționate supra, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

28. Indică că, în cazul din speță nu este aplicabil norma de drept menționată de instanța de apel, dat fiind faptul că norma la care face trimitere instanța cât și intimatul în cerere de chemare în judecată impune obligația achitării sumelor pensiei neprimite la timp pentru perioada precedentă fără limite în timp doar în cazul existenței vinei organului cu atribuții de stabilire, calculare și achitare a pensiei.

29. Menționează despre faptul că din conținutul hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, din 30 septembrie 2019, cât și probele administrate la dosarul administrativ prezent la dosarul de judecată, nu sa constatat faptul existenței vinei organului abilitat în stabilirea pensiei din 1 mai 2015, or, decizia de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă emisă de organul abilitat în stabilirea pensiei din cadrul MAI n-a fost contestată, nici anulată, la fel n-a fost anulat nici actul inițial de calculare a vechimii în muncă din mai 2015, ce ar demonstra vina organului abilitat în calcularea vechimii în muncă inițială.

30. În acest context reține că, argumentul instanțelor, precum că, intimatul nu a primit suma pensiei la timp din vina organului care a stabilit pensia în 1 mai 2015 este absolut irelevantă, or, intimatul a făcut cunoștință sub semnătură cu toate actele administrative individuale emise de către organul abilitat în stabilirea pensiei pentru vechime în muncă din 2015, respectiv, nefiind prezentate careva obiecții asupra acestora.

31. Reiterează faptul că instanța de apel cât și instanța de fond eronat a conchis că în situația din speță sunt aplicabile prevederile art. 54 din Legea nr. 1544/1993, or, în speță dedusă judecării este cert faptul că recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a intimatului urmează a fi efectuată în corespundere cu art. 51 din norma menționată, care prevede expres modalitatea de recalculare și achitarea diferenței la pensie.

32. În concluzie, constată faptul că instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și drept urmare emiterea unor decizii nemotivate.

POZIȚIA INTIMATULUI

33. Prin referințele depusă la 31 martie 2023, reprezentatul intimatului Igor Bocancea – avocatul Roman Ocerednii, a solicitat respingerea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu menținerea fără modificări a deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022 și a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 10 noiembrie 2021

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

34. Art. XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție):

”Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului”.

35. Legea pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești) nr. 224 din 31.07.2024 (în vigoare 16.08.2024), art. 13 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 64 din 30.03.2023 (în vigoare 06.04.2023), s-a completat cu alineatul (51) cu următorul cuprins:

”Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componență, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinarea completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

36. Respectiv, ținând cont de modificările operate, prezentul recurs va fi examinat, în completul de 3 judecători, format prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 214 din 20 decembrie 2024.

37. Art. 244 alin.(1) din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

”Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs”.

38. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023) prevede:

„(1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

(2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel” .

39. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ stabilește:

”(3) Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

(3¹) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

40. Art. 194 alin.(2) din Codul administrativ prevede:

”în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material”.

41. Art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023) prevede:

„Examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.”

42. Art. 54 al legii nr. 1544 din 23 iunie 1993:

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.”

43. Art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993

„Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

44. Referitor la termenul de depunere a recursurilor, Completul de judecată atestă că, dispozitivul deciziei contestate a fost notificat Casei Naționale de Asigurări Sociale în mod electronic, la 19 octombrie 2022, iar decizia motivată a instanței de apel a fost notificată la 28 decembrie 2022.

45. Din acest motiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depuse cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării lor).

46. Examinând criticile aduse deciziei pronunțate de instanța de apel, prin coroborare cu probatoriul administrat în cauza, Completul de judecată consideră recursul întemeiat, pentru următoarele considerente.

47. Sub aspectul stării de fapt, Completul de judecată reține că, lui Igor Bocancea i-a fost stabilită pensie pentru vechime în muncă pe linia MAI din 1 mai 2015, în mărime de 50% din salariu, ținând cont de vechimea în muncă totală de 22 ani.

48. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 30 septembrie 2019 a fost obligat Inspectoratul General al Poliției să-i recalculeze lui Igor Bocancea vechimea în muncă, cu avantaje pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Izolatorului de detenție provizorie.

49. În baza ordinului Inspectoratului General al Poliției nr. 455 din 21 octombrie 2020, a fost recalculată vechimea în muncă a lui Igor Bocancea, cu includerea avantajelor două luni pentru o lună de serviciu pentru perioadele: 29 decembrie 2010-14 septembrie 2012 în funcția de ajutor al inspectorului de serviciu al Izolatorului de detenție provizorie al Secției instituții speciale CMP Bălți; 14 septembrie 2012-5 martie 2013 în funcția de inspector de serviciu al Izolatorului de detenție provizorie al Secției instituții speciale CPM Bălți; 5 martie 2013-8 octombrie 2014, în funcția de polițist al Izolatorului de detenție provizorie al Secției management operațional al Inspectoratului de poliție Bălți al Inspectoratului General al Poliției (f.d.5-6, dosar administrativ).

50. La 29 octombrie 2020, a fost întocmit certificatul nr.242363 privind calculul vechimii în muncă cu avantaje în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al reclamantului, ce constituie 27 ani 01 lună 23 zile.

51. La 4 noiembrie 2020 intimatul s-a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți cu o cerere, prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru vechime în muncă stabilită anterior.

52. Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți la 27 noiembrie 2020, nr. 02/2020/67886, a fost reexaminată/recalculată pensia reclamantului ținând cont de vechimea în muncă totală de 27 ani, 01 luni, 23 zile, începând cu 1 decembrie 2020 în cuantum de 65% din soldă.

53. La 14 ianuarie 2021 Igor Bocancea a adresat o cerere Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea parțială a deciziei 02/2020/67886 în partea stabilirii pensiei majorate din 01 decembrie 2020, modificarea datei de stabilire a pensiei majorate cu fixarea termenului 1 mai 2015 și achitarea diferenței cuantumului pensiei stabilite începând cu 1 mai 2015.

54. Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 19 februarie 2021, nr. B-73/21, i s-a comunicat intimatului despre modificarea parțială a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți nr. 02/2020/67886 în partea ce ține de achitarea pensiei recalculate dispusă din 1 decembrie 2020 cu data de 1 decembrie 2019, invocându-se că temei de modificare a datei de recalculare și achitare a diferenței la pensie începând cu data stabilirii pensiei din 1 mai 2015 nu a fost constatat.

55. La 5 mai 2021, Igor Bocancea a înaintat acțiune în instanța de contencios administrative împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei CTAS Bălți nr.02/2020/67886, deciziei CNAS nr.B-72/21 din 19 februarie 2021 cu privire la cererea prealabilă, obligarea să efectueze modificarea datei de stabilire a pensiei recalculate, fixând-o din 1 mai 2015 și de a efectua achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu 1 mai 2015.

56. Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 10 noiembrie 2021 a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Igor Bocancea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea recalculării mărimii pensiei și achitării diferenței pensiei recalculate. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți nr. 02/2020/67886 din 27 noiembrie 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-72/21 din 19 februarie 2021, în partea recalculării pensiei lui Igor Bocancea începând cu 1 decembrie 2019. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze mărimea pensiei pentru vechime în muncă și să achite diferența pensiei recalculate începând cu data stabilirii inițiale, 1 mai 2015.

57. Instanța de apel, prin decizia din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări

Sociale împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 10 noiembrie 2021.

58. Examinând cauza în raport de motivele de recurs, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută, or aceasta prezintă deficiențe în motivare. Conform prevederilor art. 239 din Codul procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

59. Drept urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în cest sens, limitându-se doar la aspectele constatate de către instanța de fond. Or, în conformitate cu art. 373 alin.(5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

60. Instanță de recurs consideră că instanța de apel nu a furnizat o motivare adecvată și clară în ceea ce vizează obligarea CNAS de a achita lui Igor Bocancea pensia pentru vechime în serviciu, cu recalcularea acesteia începând cu data stabilirii inițiale a pensiei. Instanță de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de apelantă.

61. Argumentele formulate în fata sa nu au fost clarificate, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate.

62. În context, instanța de apel nu a analizat în ce măsură recalcularea dispusă respectă limitele prevăzute de lege, în special art. 54 și 61 din Legea nr. 1544/1993, care reglementează perioada pentru care poate fi efectuată recalcularea pensiei.

63. Potrivit art. 54 și 61 din Legea nr. 1544/1993, recalcularea pensiei poate fi efectuată doar în anumite condiții: dacă Casa Națională de Asigurări Sociale este vinovată de neacordarea recalculării, pensia poate fi achitată pentru întreaga perioadă restantă, fără limită temporală; dacă refuzul recalculării s-a bazat pe o interpretare juridică a legislației și nu pe o inacțiune nejustificată a CNAS, recalcularea poate fi aplicată doar pentru 12 luni anterioare solicitării.

64. Instanța de apel nu a motivat în ce constă vinovăția Casei Naționale de Asigurări Sociale, responsabilă pentru neachitarea pensiei în perioada

invocată de reclamant în acțiunea înaintată, și cum a stabilit termenul pentru care urmează a fi recalculată pensia, iar aceasta este esențială pentru stabilirea întinderii obligației Casei Naționale de Asigurări Sociale și pentru aplicarea corectă a prevederilor legale.

65. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz.

66. Față de considerentele mai sus expuse, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

67. Or, motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare. Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

68. Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

69. Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

70. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără

a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa. Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurenteii, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

71. În concluzie, în cazul analizat, Completul de judecată consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

72. La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

73. Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Casează integral decizia din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Bocancea împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterea actului administrativ individual favorabil.

Transmite cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc